

Поділ спільного майна подружжя: спірні питання та шляхи вирішення

Майно, набуте подружжям за час шлюбу, належить дружині та чоловікові на праві спільної сумісної власності незалежно від того, що один з них не мав з поважної причини (навчання, ведення домашнього господарства, догляд за дітьми, хвороба тощо) самостійного заробітку (доходу). Вважається, що кожна річ, набута за час шлюбу, крім речей індивідуального користування, є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя.

Та як же розділити спільне майно, якщо подружжя вирішило розлучитися?

Якщо подружжя не дійшло згоди щодо розміру належних їм часток або способу поділу спільного майна, то спір вирішується у судовому порядку. При поділі майна подружжя мають враховуватися три категорії об'єктів:

1. речі (окрема річ або сукупність речей), які належать подружжю на праві спільної сумісної власності;
2. кредиторські вимоги подружжя (право вимоги за договором позики, купівлі-продажу тощо, коли подружжя виступає як кредитор і вправі вимагати повернення боргу, передачі речі тощо);
3. боргові зобов'язання подружжя (зобов'язання, за якими подружжя виступає як боржник і зобов'язане повернути борг, повернути або передати річ тощо).

Поділ майна здійснюється з урахуванням вартості речей, які належать подружжю на праві спільної власності, а також розміру їх кредиторських вимог та боргових зобов'язань.

Увага! Майно осіб, які проживають однією сім'єю без реєстрації шлюбу, набуте під час спільного проживання, належить їм на праві спільної сумісної власності.

Досить поширеними є випадки, коли подружжям спільно купує нерухоме майно, однак право власності на нього реєструється лише на одного з подружжя. Так, в цьому є деякі переваги – менший податковий тягар, але недоліків значно більше, а саме:

- у випадку розірвання шлюбу, якщо подружжя не визначає долю такого майна шляхом укладення договору поділу спільного майна або іншого цивільно-правового договору, то вказаний в документах власник може помилково вважати, що він є єдиним власником. Однак, через декілька років може виникнути ситуація, коли під час продажу такого нерухомого майна нотаріус вимагатиме згоду іншого із колишнього подружжя;
- у разі смерті нетитульного власника (не записаного в договорі щодо набуття нерухомого майна). Наразі законодавчо не закріплено єдиного підходу щодо способу оформлення такої частки. Багато хто вважає, що у зв'язку зі смертю нетитульний власник втрачає своє право на майно. Однак, відповідно до норм Сімейного кодексу України майно є спільним сумісним з моменту купівлі і не перестає ним бути у разі смерті. Тому можуть виникати непорозуміння між власником, записаним у договорі щодо набуття нерухомого майна, та іншими спадкоємцями;
- у разі розірвання шлюбу та смерті одного зі співвласників одночасно можуть виникати проблеми як у наведених вище ситуаціях.

Як запобігти таким випадкам?

- купувати нерухоме майно відразу на обох з подружжя в рівних частках або відповідно до зроблених внесків, про що зазначати у договорі;
- укладати шлюбні договори, де відразу передбачати положення щодо прав на майно кожного з подружжя та умови щодо отримання згоди іншого з подружжя у випадку його відчуження;
- укладати договори поділу спільного майна подружжя під час перебування у шлюбі або якнайшвидше після розлучення;
- у випадку розлучення розглядати інші варіанти вирішення питання щодо спільного майна, наприклад, шляхом укладення договору про припинення права на аліменти у зв'язку з передачею об'єкта нерухомого майна.

**ПОДІЛ СПІЛЬНОГО
МАЙНА ПОДРУЖЖЯ:
СПІРНІ ПИТАННЯ
ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ**